

Vreme: 10.07.2026 08:51

Medij: rs.bloombergadria.com

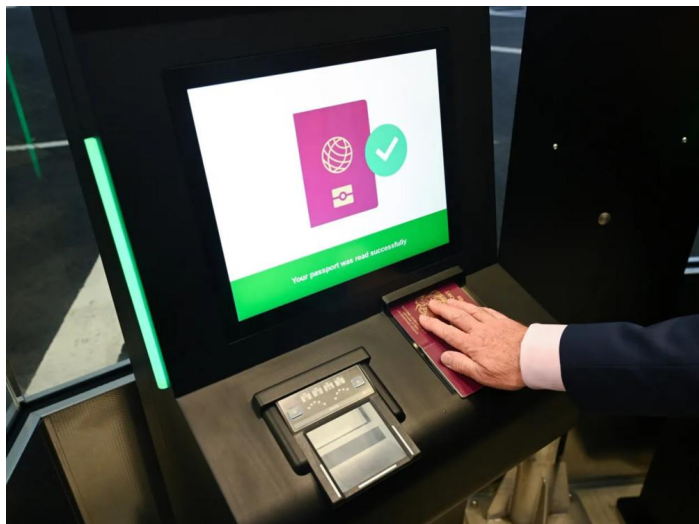
Link: <https://rs.bloombergadria.com/politika/opste/108508/zasto-nove-digitalne-granicne-kontrole-u-evropi->

Autori: Redakcija

Teme: Evropska komisija

Naslov: Zašto nove digitalne granične kontrole u Evropi uzrokuju velika kašnjenja

7070

Primena novog evropskog digitalnog sistema za kontrolu granica donela je neočekivane izazove aerodromima, podstaknuvši raspravu između avio-sektora i Brisela o ravnoteži između sigurnosti i protoka saobraćaja.

Putnici koji stižu na pojedine evropske aerodrome primorani su da satima čekaju u redovima zbog uvođenja novog digitalnog sistema kontrole granica. Dugo odlagani sistem Evropske unije "Entry/Exit System" (EES) počeo je da se primenjuje ove godine, zamenivši ručno pečatiranje pasoša za većinu putnika iz zemalja van EU automatizovanom registracijom i proverom biometrijskih podataka.

Mnogi posetioци suočili su se sa dugim čekanjima nakon što je EES uveden prošlog oktobra i postepeno počeo da se primenjuje širom regiona. Problemi su se dodatno intenzivirali poslednjih nedelja, sa početkom letnje turističke sezone.

Evropska komisija (EK) procenjuje da širom Evrope postoji oko 20 problematičnih tačaka koje u pojedinim delovima dana beleže poteškoće, a razlozi su tehnički problemi sa sistemom, nedostatak osoblja i dodatno vreme potrebno za registraciju putnika koji prvi put ulaze u sistem.

Novi sistem za registraciju državljana zemalja van EU koji ulaze u šengenski prostor predložen je pre deset godina, nakon što su vlade zatražile strožu kontrolu granica posle niza terorističkih napada na evropskom kontinentu.

Početak primene EES-a prvobitno je bio planiran za 2022. godinu, ali je više puta odlagan. U oktobru 2025. države su dobile rok od šest meseci za implementaciju sistema, koji je u potpunosti postao operativan 10. aprila.

Podaci, koji uključuju otiske prstiju, fotografiju lica i informacije iz putnih isprava, prikupljaju se prilikom prvog ulaska u šengenski prostor, bilo na samouslužnim kioskima ili kod graničnih službenika. Za naredna putovanja u periodu od tri godine potrebna je samo provera biometrijskih podataka sačuvanih u sistemu. U teoriji, to bi trebalo da omogući brže ulazne i izlazne kontrole. Kada sistem funkcioniše kako treba, registracija traje svega 70 sekundi, navodi Evropska komisija.

Sistem se primenjuje na državljane zemalja van EU koji putuju u države šengenskog prostora na boravak do 90 dana. Šengensku zonu čini 25 od 27 članica EU, zajedno sa Islandom, Lihtenštajnom, Norveškom i Švajcarskom, u kojima su ukinute unutrašnje granice i omogućeno slobodno kretanje.

Kipar i Irska su dve članice EU koje nisu deo šengenskog prostora, pa se EES u njima ne primenjuje. Izuzeci postoje i za određene kategorije putnika, uključujući državljane zemalja van EU koji imaju boravišnu dozvolu ili dozvolu stalnog boravka u nekoj od država EU, kao i osobe koje putuju radi istraživanja ili studija.

Sistem obuhvata i putnike kojima je potrebna viza, kao i one koji mogu da putuju bez vize.

Još pre početka glavne letnje turističke sezone, postupak prikupljanja biometrijskih podataka izazivao je kašnjenja. Putnici i avio-kompanije prijavljivali su uska grla u periodima najvećih gužvi, kao i tehničke probleme i nedostatak osoblja za upravljanje novim sistemom.

Vreme čekanja na graničnoj kontroli za putnike iz zemalja van EU redovno dostiže dva sata, dok u

Vreme: 10.07.2026 08:51

Medij: rs.bloombergadria.com

Link: <https://rs.bloombergadria.com/politika/opste/108508/zasto-nove-digitalne-granicne-kontrole-u-evropi->

Autori: Redakcija

Teme: Evropska komisija

Naslov: Zašto nove digitalne granične kontrole u Evropi uzrokuju velika kašnjenja

periodima najvećih gužvi raste i do pet sati, pokazuju podaci udruženja aerodroma Airports Council International. To je dovelo do propuštanja presedajućih letova, a avioni su poletali poluprazni jer su putnici ostajali zaglavljani u redovima na graničnoj kontroli, navodi Airports Council International. Pojedine evropske niskobudžetne avio-kompanije zato savetuju putnicima da na pogođene aerodrome dolaze tri sata pre poletanja.

Neal Mekmahon, glavni operativni direktor Ryanaira, najveće evropske niskobudžetne avio-kompanije, pozvao je na privremenu obustavu primene EES-a. "Putnici i porodice ne bi smeli da budu zamorci za nedovoljno pripremljen sistem kontrole pasoša koji ovog leta rizikuje da izazove duge redove, propuštene letove i nepotreban stres na aerodromima", rekao je on.

Mario Troncone, izvršni direktor kompanije Aeroporti di Roma, koja upravlja rimskim aerodromima Fiumicino i Ciampino, izjavio je za Financial Times da će aerodromi možda morati privremeno da obustave prikupljanje biometrijskih podataka kako bi sprečili ono što je nazvao "katastrofom".

Evropska komisija usprotivila se ideji o privremenoj obustavi primene EES-a. Istakla je da je graničnim službenicima već dozvoljeno da do septembra privremeno obustave prikupljanje biometrijskih podataka, da je zahtev za strožom kontrolom granica potekao od samih država članica EU, kao i da avio-industrija mora više da ulaže kako bi pomogla nacionalnim vlastima da organizuju protok putnika.

Jedan visoki zvaničnik EU izjavio je da su problemi ovog leta uglavnom posledica prevelikog broja letova koji sleću u isto vreme, posebno na aerodromima sa ograničenim kapacitetima. Komisija je navela da situaciju dodatno otežava to što pojedini aerodromi u istim redovima mešaju državljane EU i putnike iz trećih zemalja, te da bi putnicima iz zemalja van EU trebalo omogućiti veći pristup posebnim EES prolazima.

EU je razvila i mobilnu aplikaciju koja bi trebalo da ubrza proces predregistracije. Ona se trenutno koristi u Portugalu i Švedskoj, dok se još pet ili šest zemalja priprema za njeno uvođenje, navode zvaničnici.

Pre svega, radi unapređenja bezbednosti. Iako zvaničnici EU tvrde da bi sistem trebalo da pojednostavi proceduru ulaska, njegovi glavni ciljevi su sprečavanje kriminala, identifikovanje osoba koje su prekoračile dozvoljeni boravak, suzbijanje zloupotrebe identiteta i smanjenje neregularnih migracija, koje predstavljaju sve veći izazov za evropske vlade.

Mnogi ljudi koji ilegalno borave u EU stigli su kopnenim ili morskim putem, ali su neki doputovali avionom sa važećim privremenim vizama i potom ostali nakon isteka dozvoljenog boravka. Zvaničnici EU očekuju da će novi sistem otežati korišćenje falsifikovanih dokumenata, jer je biometrijske pasoše znatno teže falsifikovati od papirnih isprava. EES će takođe digitalno beležiti podatke o ulasku i izlasku iz šengenskog prostora, kako bi granične službe mogle da utvrde ko je prekoračio dozvoljeni boravak.

Nakon uvođenja EES-a očekuje se i početak primene Evropskog sistema za informacije o putovanjima i odobravanje putovanja (ETIAS). Reč je o programu namenjenom državljanima zemalja van EU kojima nije potrebna viza za ulazak u šengenski prostor i na Kipar, a koji će zahtevati prethodnu onlajn autorizaciju.

ETIAS će funkcionisati po uzoru na američki Elektronski sistem za odobravanje putovanja (ESTA).

Odobrenje će važiti tri godine ili do isteka pasoša u tom periodu, a koštaće 20 evra. Primenjivaće se na putnike iz 59 zemalja i teritorija kojima nije potrebna viza, uključujući Ujedinjeno Kraljevstvo i Sjedinjene Američke Države, i važiće za kratkotrajne boravke u 30 evropskih zemalja.

Vlasnici ETIAS odobrenja biće evidentirani u EES-u svaki put kada pređu spoljnu granicu neke od država šengenskog prostora.

Šta je EES

Ko mora da koristi novi sistem

Koliko je situacija ozbiljna i šta može da se uradi

Šta EU kaže o kašnjenjima

Zašto je EU uvela EES

Da li će biti novih promena na granicama EU

